

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון (התוועדות ב) ה'תשל"ד

חלק ג – יוצא-לאור לשי"פ וירא, כ"ף מרחשון, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח עוסק בצ"צ כו"ר ר' שמואל בהרה"ח ר' חיים הלל ע"ה

נפטר י"ב מרחשון, ה'תשע"ה

זוגתו מרת בת"י בת הרה"ח שדי"ר ר' בן ציון ע"ה

נפטרה טו"ב מרחשון, ה'תשע"ב

אָזימאָוו

שלוחי כ"ק אדמו"ר כיובל שנה במדינת צרפת

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי קרן שמואל ובתי

מיר געשריבן) – און ערשט דאן וועט זיין ראטזאם איר זאלט שרייבן דירעקט צו אייער זון וועגן דעם.

איר וועט זיכער פארשטיין פארוואס איך קען ליידער ניט נאָקומען אייער בקשה, אָבער איך האָף אַז נעמענדיג אין אַכט דאָס אויבנגעשריבענע וועט איר אויך האַלטן מיט מיר, אַז לטובת אייער זון איז בעסער אַזוי, און עס וועט מיר פרייען צו הערן גוטע בשורות פון אייך.

בכבוד ובברכה.

[תרגום חפשי]

קיבלתי את מכתבו מ'ד' אדר א', בו כותב אודות בנו... ש' ומשאלתו – שיחזור [בנו] הביתה מה שיותר מוקדם כדי לסייע לו במסחרו, ופונה אלי – שאתן אני לו [=לבנו] הוראה כזו.

הנה ראשית – קשה, בכלל, לתת הוראות לבחור מבוגר, מבלי לשמוע מקודם את טענותיו המפורטות, ובפרט בזמננו זה.

שנית – וזה העיקר, ומבלי לגעת ח"ו בהשפעה של ההורים – לא ניתן הרי להשוות את הסביבה ב... עם הסביבה בה נמצא עתה; ואצל הנוער של היום, ובמבוכה הרוחנית הכללית השולטת בזמננו זה, הנה כל מדת-יחס אשר מחזקת את הרוח ומשחררת מקונפליקטים וכיו"ב – ברת חשיבות הכי גדולה ומתמשכת. לפיכך צריכים להיות זהירים שלא להחליש מצב רצוי זה, לא רק ע"י הוצאתו מסביבתו הנוכחית, אלא אפילו לא ע"י הטלת ספק אצלו אם צריך להמשיך שם.

ואם אפילו החישוב האמור אינו נראה [לו] כבעל משקל, בהאמינו, שבנו הוא כבר בחור מבוסס ובוגר דיו וכי – הרי אי אפשר להיות בטוח מה נעשה בלבו של הזולת, ובפרט שהנוער של היום חשוף לרגעים קריטיים ובלתי-רגילים כאלו בחיים היום-יומיים.

בהילקח בחשבון את הנוכח לעיל – נראה לי, שבכל מקרה, עד לסיום שנת-הלימודים, שבארץ-ישראל זהו בערך בסביבות סוף הקיץ, אין צריכים כלל להפריע לבנו ש' בלימודו ובהחלטתו להמשיך בהשתלמותו הרוחנית; מאוחר יותר – קצת זמן לפני סיום שנת-הלימודים – יברר מצב בנו אצל הנהלת הישיבה, וגם יתאר להם את המצב ואת מבוקשו לכתוב לו שיבוא הביתה (כפי שכתב זאת לי) – ורק אז יהי מומלץ שיכתוב אודות זה ישירות לבנו.

בטח יבין מדוע איני יכול, לצערי, למלא בקשתו, אבל הנני מקוה, שבקחתו בחשבון את הנכתב לעיל – גם הוא יצדד עמי, שלטובת בנו עדיף כך, וישמחני לשמוע ממנו בשורות טובות.

בכבוד ובברכה.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וירא, כ"ף מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בפעם הראשונה*) חלק שלישי מהתוועדות ש"פ בראשית מבה"ח מרחשון – התוועדות ב המשך להתוועדות יום שמחת תורה, ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה (חלקים הראשונים י"ל לש"פ נח וש"פ לך לך).

*

כתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ו מ"ח, ה'תשפ"א (ה'י' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

(* ע"פ רשימה שנרשמה בעת ההתוועדות ע"י הרה"ת ר' זאב יחזקאל הכהן ש' כץ (לאחר שערך הבלדה לעצמו) – וזכות הרבים תלוי בו.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

ביה, ייז אדר א', ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מר ... ש"י

שלום וברכה!

איך האָב ערהאַלטן אייער בריוו פון ד' אדר א', אין וועלכן איר שרייבט וועגן אייער זון ... ש"י און אייער וואונש, אַז ער זאָל קומען וואָס פריער אַהיים אום צוצוהעלפן אייך אין אייער געשעפט, און איר ווענדט זיך צו מיר, אַז איך זאָל אים געבן אַזאַ אָנווייזונג.

איז ערשטנס בכלל שווער צו געבן אָנווייזונגען צו אַ דערוואַקסענעם בחור, ניט הערנדיג פריער זיינע אויספירלעכע טענות, בפרט אין אונזער צייט.

צווייטנס – און דאָס איז דער עיקר, און ניט אַנרינדדיג ח"ו די השפעה פון די עלטערן, קען מען דאָך אָבער ניט פאַרגלייכן די סביבה אין ... מיט דער סביבה אין וועלכער ער געפינט זיך איצט. און באַ היינטיגער יוגנד און אין דער אַלגעמיינער גייסטיגער צערודערקייט וואָס הערשט אין אונזער צייט, איז יעדע פאַרהעלטניס וואָס שטאַרקט דעם גייסט און באַפרייט פון קאַנפליקטן אד"ג פון אַ גאָר גרויסער און דויערנדער וויכטיקייט. מען דאַרף דעריבער זיין פאַרויכטיג ניט אַפצושוואַכן דעם גינסטיגען מצב, ניט נאָר דורך אַרויסנעמען אים פון זיין איצטיגער סביבה, נאָר אפילו ניט דורך אַריינוואַרפן באַ אים אַ ספק אויב ער דאַרף פאַרזעצן דאָרט.

און אויב אפילו די אויבנדערמאָנטע אויסרעכענונג שיינט ניט צו זיין וואָגיג, גלויבנדיג, אַז אייער זון איז שוין אַ פולשטענדיג געשטעלט בחור וכו', קען מען דאָך אָבער ניט זיין זיכער וואָס עס טוט זיך באַ יענעם אין האַרצן, בפרט אַז די היינטיגע יוגנד איז אויסגעשטעלט צו אַזעלכע אויסערגעוויינלעכע קריטישע מאַמענטן אין טאַג-טעגלעכן לעבן.

נעמענדיג אין באַטראַכט דאָס אויבנדערמאָנטע, קומט באַ מיר אויס, אַז יעדנפאַלס ביז ענדע לערן-יאָר, וואָס אין ארץ-ישראל איז עס אומגעפער אַרום ענדע זומער, דאַרף מען אייער זון ש"י בכלל ניט שטערן אין זיין לערנען און זיין באַשלוס פאַרצוזעצן זיין גייסטיגע אויסבילדונג. שפעטער – אַ ביסל צייט פאַר דעם אַפּשלוס פון דעם לערן-יאָר, וועט איר אָנפרעגן באַ דער הנהלה פון דער ישיבה ווי עס האַלט מיט אייער זון און וועט זיי אויך באַשרייבן דעם מצב און אייער וואונש צו שרייבן אים אַז ער זאָל קומען אַהיים (ווי איר האָט עס צו

לג. דובר כמ"פ אודות תורת הבעש"ט¹⁹⁹ שמכל דבר שבעולם יש הוראה בעבודת ה', ועאכו"כ בענין הקשור עם קביעות הזמנים והמועדים, שצ"ל בזה גם הוראה בעבודה בפועל, ובדוגמת הלשון הרגיל: "למאי נפק"מ" או "מאי בינייהו". ועד"ז גם בנוגע לענין המיוחד שבשנה זו – שנת הקהל.

[ולהעיר, שאע"פ שקיום מצות הקהל הוא במוצאי יו"ט ראשון של חג הסוכות²⁰⁰, הרי זה שייך גם לשמע"צ (ושמח"ת), שבו היא הקליטה של כל עניני חג הסוכות, כולל גם הענין דהקהל. ובפרט ע"פ הדעה²⁰¹ שאם לא נערך המעמד דהקהל במוצאי יו"ט ראשון, יש לערוך זאת בשמיני עצרת].

ואף שקיום מצות הקהל בפועל תלוי אמנם בכך שיש מלך בישראל, שמקהיל את כל העם בעזרה שבביהמ"ק כו'²⁰², אבל אעפ"כ, התוכן הפנימי שבזה ברוחניות הענינים ישנו גם בזמן הזה, וכמו בנוגע לכללות הענין של ביהמ"ק, שבכל מקום ובכל זמן ישנו אצל כל אחד מישראל ביהמ"ק הרוחני שהוא בדוגמת המשכן וביהמ"ק הגשמי.

לד. והענין בזה:

כתיב²⁰³ "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה וגו' הקהל את העם וגו'", והיינו, שהענין דהקהל הוצרך להיות לאחרי שנת השמיטה, שהיתה שנת מנוחה – לאחרי שש השנים שבהם עסקו בעבודת האדמה – שהוקדשה להתעסקות והעמקה בלימוד התורה באופן נעלה יותר מאשר במשך שש השנים שלפנ"ז²⁰⁴, שגם בהם קבעו עתים ללימוד התורה, אבל אין זה בדומה לזמן שבו משוחררים מעבודת האדמה, ויכולים להקדיש את כל הזמן ללימוד התורה ועניני אלקות.

אמנם, אע"פ שהסדר הוא שתחילה צ"ל ההתעסקות בעבודת האדמה במשך שש שנים, ורק לאח"ז באה שנת השמיטה – נאמר בכתוב²⁰⁵ "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה' (ואח"כ נאמר) שש שנים תזרע שדך וגו'".

ומבואר בזה (כנ"ל במאמר²⁰⁶), שהכניסה לארץ צריכה להיות מתוך

199) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט איר).
200) סוטה מא, א (במשנה). רמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה"ג.
201) ראה אנציק' תלמודית (כרך י) ערך הקהל ס"ג (ע' תמו ואילך). וש"נ.
202) ראה אנציק' שם ס"א (ע' תמג ואילך). וש"נ.
203) וילך לא, יו"ד-יב.
204) ראה ספורנו בהר כד, ב"ד.
205) שם, ב"ג.
206) פ"ד (לעיל ע' ...). וש"נ.

ידיעה שהארץ שייכת לה, ותכלית המכוון הוא "ושבתה הארץ שבת לה", אלא כיון שרצונו של הקב"ה שתהי' ההנהגה בדרך הטבע, באופן ש"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"²⁰⁷, לכן, "שש שנים תזרע שדך וגו'", אבל, מיד בתחילת השנה הראשונה יודע וזוכר ומשנן שהתכלית היא "ושבתה הארץ שבת לה", ולכן, גם במשך שש השנים שבהם עוסק בחרישה וזריעה כו', ה"ה קובע עתים לתורה וכו',

— ועי"ז מצליח גם בהתעסקותו בעבודת האדמה וכיו"ב בכל עניני הפרנסה, באופן ש"יברכך ה'", "שיתברכו נכסין", "וישמרך", "שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך", והיינו, שאין זה כמתנת בשר ודם "שהנותן מתנה .. אינו יכול לשמר מכל אדם .. אבל הקב"ה הוא הנותן הוא השומר"²⁰⁸ —

ולאח"ז בא לדרגא נעלית יותר — "ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ שבת לה' שדך לא תזרע וגו'"²⁰⁹, כך, שיכול לעסוק בלימוד התורה באופן ש"תורתו אומנתו"²¹⁰, ללא דאגות הפרנסה, כיון שהקב"ה אומר "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית גו' לשלש השנים"²¹¹.

ובהמשך לזה — "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה .. בכוא כל ישראל .. תקרא את התורה הזאת (המלך הי' קורא כו')²¹² נגד כל ישראל באזניהם הקהל את העם האנשים והנשים והטף .. למען ישמעו ולמען ילמדו .. ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת"²⁰³, עד להקהל הבא — בעוד שבע שנים — שיהי' באופן נעלה יותר, כהציווי "מעלין בקודש"²¹³.

לה. ובכן: נוסף על הענין בנגלה שידובר לקמן (סמ"ב) בתור השתתפות בכינוס תורה שייערך מחר, יש להתעכב על ההוראה החדשה שלמדים מהענין דהקהל בעבודה הרוחנית — באופן שאינה מוגבלת בזמן, ואין צורך להמתין שבע שנים כו' — שיש ענינים שצריכים להיות באופן ד"הקהל את העם האנשים והנשים והטף".

ובהקדמה — שבאים עתה משמח"ת שבו האנשים שמחים ורוקדים עם התורה, ואילו אצל הנשים שנמצאות לחוד בעזרת־נשים הרי זה באופן דמהיכי תיתי; ועד"ז כמה ענינים שהזמן גרמא שבהם נתחייבו רק אנשים, ולא נשים; אבל הענין דהקהל (עם היותו מ"ע שהזמן גרמא)

הוספה

בי"ה, כ"ג אייר תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבו משילחי ניסן, בו כותב אודות הקישוים שיש לו במילוי משאלות לבבו לטובה ללמוד תורה בישיבה ולקיים מצותי ככל הדרוש.

והנה ידועה הבטחת תורתנו הקדושה בענינים כאלו, יגעת ומצאת, וכשישתדל בהאמור ככל הדרוש בודאי יצליחו נותן התורה ומצוה המצוה שילמוד בהצלחה ומזמן לזמן יתמעטו המניעות ועכובים עד שיבטלו כולם, ובודאי המדריך שלו יכול ליעצו אודות פרטי הנהגתו בהאמור כיון שידוע כל הפרטים של מצבו, ויהי רצון שילמוד בהתמדה ושקידה ויהדר בקיום המצות אשר זהו טובתו וטובת כל אנשי המשפחה ואמו שלו ביחוד, ובודאי יוכל להסביר לאמו תחי' את זה אשר טובתה היא וטובת כל יו"ח שיחיו, ולא רק שלו אלא גם שאר הילדים שלה טובתם היא, שיסייעו בידו להתמיד בלימוד התורה ככל האפשרי, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

מזכיר

הבטחת תורתנו .. יגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

(211) בהר שם, כא.

(212) פרש"י עה"פ.

(213) ברכות כח, א. וש"נ.

(207) ע"ז ג, סע"א.

(208) נשא ו, כד ובפרש"י.

(209) בהר שם, ד.

(210) שבת יא, א.

מצווה על פו"ר יש לה מצוה מפני שמסייעת לבעל, וע"ד שיש מצוה על ישראל להתברך מהכהנים — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס²⁷⁵ בלקו"ש חי"ט ע' 363 ואילך.

(ואח"כ אמר:) מסתמא ידברו ב"כינוס תורה" על הענין ד"הקהל".
ויה"ר שבקרוב ממש נבוא לקיים מצות הקהל בפועל — שלאחרי שתהי' קיום מצות שמיטה מן התורה, הנה "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות"²⁷⁶ יקיים מלך המשיח מצות הקהל, ועד אז — ועאכו"כ אז — יקיים מ"ש⁹⁸ "למען ישמעו ולמען ילמדו גו' ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת".

* * *

מג. כרגיל בהתוועדות זו (בסיום כללות העבודה דחודש תשרי החל מר"ה) להזכיר אודות "קרן השנה"²⁷⁷ — לנדב ל"קופה" סכום שמתאים למספר ימי השנה, כולל שבתות וימים טובים, שממנה נותנים לצדקה בכל יום ויום (כולל גם בשבת ויו"ט, באופן המותר) עבור כל אלו שתרמו לקופה זו.

ויה"ר שתהי' זו האתערותא דלתתא שתמשיך את האתערותא דלעילא באופן של "מדה כנגד מדה"²⁷⁸ — נתינת הצדקה ש"הקב"ה בכבודו ובעצמו עושה תמיד"²⁷⁹, בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

ו"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"²⁸⁰, באופן ש"מיד הן נגאלין"²⁸¹, בקרוב ממש, ו"שמחת עולם על ראשם"²⁸².

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הכנה, ניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבבות (בבא הד' — ג"פ), והניגון "ניע זשוריצי כלאָפּצי".

לאחרי ברכת המזון, תפלת ערבית להבדלה — חילק לכל הנאספים שי' בידו הק' מ"כוס של ברכה".]

הוא בשוה אצל אנשים נשים (ולא כמו מצות ראי', שאע"פ שיש גזירה שוה שהקישו תורה מצות ראי' והקהל זו לזו, מ"מ, אין חיוב ראי' על נשים²¹⁴).

ישנו אמנם החילוק ש"האנשים ללמוד (ומובן שבזה גופא יש חילוק בין חכמים גדולים וכו'), והנשים לשמוע, והטף .. לתת שכר למביאייהם"²¹⁵, אבל חילוק זה הוא לאחרי שישנו כבר הענין ד"הקהל", ואילו הענין ד"הקהל" עצמו הוא בשוה ובאותו "שטורעם" אצל כולם, אנשים ונשים וגם טף — לא רק קטנים שהגיעו לחינוך (בני ה' ו'), אלא אפילו קטני קטנים, בני שנתיים או שנה ועד לחינוך שזה עתה נולד²¹⁶.
ומזה מובן גם בנוגע לתוכן הענין דהקהל בעבודת כל אחד מישראל:

כשם שבמעמד דהקהל הי' המלך קורא פרשיות מסוימות בתורה, וכולם היו "חייבין להכין לבם ולהקשיב אזנם לשמוע באימה ויראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני .. כאילו עתה נצטוה בה ומפי הגבורה שומעה"¹⁰¹ — כן הוא גם בנוגע לכל אחד מישראל, שבנוגע למשפחתו הרי הוא (ועכ"פ עליו להיות) ה"מלך" (שהמלך הוא הכל²¹⁷, וכולל את כל אנשי המדינה כו'), שעליו מוטלת השליחות להביא את דבר ה' לכל בני משפחתו, כולל גם הקטנים ביותר, באופן שכאשר יגדלו יהיו במעמד ומצב ש"שמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת".

ונקודת הדברים — שבשנת הקהל יש להרעיש על כך שכולם ידעו שהתורה היא המציאות של עם ישראל, ובלשון הרס²¹⁸: "אין אומתנו אומה אלא בתורתה", וענין זה צריך להיות בשוה אצל כל בני, האנשים והנשים והטף, ולהסביר לכל אחד ואחת, אשר, מבלי הבט על מעמדם ומצבם הרי הם חלק מעם ישראל, וכל אחת ואחד, אפילו תינוק קטן ("א פיצל קינד") הוא בן אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה, ולכן צריך לעשות הכל כדי להביאם למעמד ומצב ש"שמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת".

לו. ויש להוסיף ולהבהיר בנוגע לגודל החשיבות שבהתעסקות עם

הטף:

214 רמב"ם ה' חגיגה רפ"ב. וראה
אנציק' שם ס"ב (ע' תמו). וש"נ.
215 חגיגה ג, סע"א. הובא בפרש"י
ע"ה"פ.
216 ראה אנציק' שם (ע' תמה). וש"נ.
וראה גם מכתב ו' תשרי שנה זו בהערה (אג"ק
חכ"ט ע' ז). לקו"ש דלקמן בפנים סמ"ב.
217 ראה רמב"ם ה' מלכים פ"ג ה"ו.
פרש"י חוקת כא, כא.
218 בספרו אמונות ודעות מ"ג פ"ז.

275 בשילוב שיחות פורים תשכ"ז,
שמחת בית השואבה (הקהל) תשי"ג.
276 וילך לא, יו"ד.
277 ראה גם שיחת יום שמח"ת
דאשתקד סכ"ג (תו"מ ח"ע ע' 136). וש"נ.
278 סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב
ואילך.
279 תניא אגה"ק סי"ז (קכה, א).
280 ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.
281 רמב"ם ה' תשובה פ"ז ה"ה.
282 ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

לכאורה אינו מובן: מהי התועלת שבגללה הוצרכו לטרוח ולטלטל את הטף, עוללים ויונקים, כדי להביאם למעמד דהקהל — זהו דבר פראי ("א וילדע זאך")?! ...

והגע עצמך: כשהביאו לעזרה עוללים ויונקים, בודאי בלבדו והפריעו לקריאת ושמיעת פרשיות התורה מפי המלך; לא הניחו למלך להוציא מילה מהפה... וגם לא הניחו להורים לשמוע, כיון שכל תינוק וכל ילד דרש תשומת לב וכו'.

ואעפ"כ מצוה התורה להביא למעמד דהקהל לא רק אנשים ונשים וקטנים שכבר הגיעו לחינוך, אלא גם טף, אפילו תינוק קטן שזה עתה נולד!

ומזה מוכח שאין זה ענין של חינוך (בלבד), אלא ההדגשה היא על עצם חשיבות הבאת הטף לעזרה, באופן שבהיותו טף קולטת אזנו דברי תורה.

וע"ד המסופר במדרשי חז"ל²¹⁹ אודות רבי יהושע בן חנני, שאמו הביאה אותו בעריסתו לבית המדרש כדי שאזניו ישמעו דברי תורה, ועי"ז גדל להיות במעלת ריב"ח!

ועל זה אמרו²²⁰ "אשרי יולדתו" — שאין זה רק סיפור דברים אודות מעלת אמו של ריב"ח, אלא הוראה בתורה, והיינו, שלאחרי פתיחת הדרך ע"י אמו של ריב"ח, הרי זה נעשה הוראה לכל האמהות בישראל.

לז. וענין זה נוגע במיוחד לנשים בישראל:

תפקידה של אשה בישראל — להבטיח שיהי' "זרע ברוך ה'", ולא רק בבית, אלא באופן שגם בחוץ הנה "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברוך ה'"²²¹, והיינו, ע"י החינוך הראוי, אשר, היסוד לזה הוא בזמן שהתינוק צריך לאמו וולהעיר, שאצל בעלי-חיים יש מינים שהאב מטפל בוולדות, אבל אצל מין המדבר הסדר הוא שעד גיל ה' ו' זקוק התינוק לאמו דוקא²²², ועל"י להתמסר לגמרי לגידולו וחינוכו באופן הראוי.

וכפי שלמדים מהנהגת חנה²²³ — כמסופר בהפטרה דר"ה²²⁴ שחנה וויתרה על ההליכה לשילה, ב"אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם", והיינו, שהמעמד ומצב ד"וישב

(219) ירושלמי יבמות פ"א ה"ו.
 (220) אבות פ"ב מ"ט.
 (221) ישע"י סא, ט.
 (222) ראה עירובין פב, א"ב.
 (223) ראה גם שיחת וא"ו תשרי ס"ט
 ואילך (לעיל ע' ... ואילך).
 (224) שמואל"א א, כב.

מישראל, שעז"נ²⁶³ "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ועאכו"כ כמה פעמים עשרה,

ובזמן של שמחה [בכואנו מסיום וחותם "זמן שמחתנו"²⁶⁴, שבו ישנה השלימות ד"באספך מגרנך ומיקבך"²⁶⁵, שלכן נאמר בתורה ג"פ שמחה²⁶⁶, וב"זמן שמחתנו" גופא — שמחת תורה, עלי' נאמר²⁶⁷ "פיקודי ה' ישרים משמחי לב" שפורצת גדר²⁶⁸,

הנה יה"ר שיקויים היעוד²⁶⁹ "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריר", ועד "ואולך אתכם קוממיות", "בקומה זקופה"²⁷⁰, לעמוד בתוקף שלא לשמוע בקול הגויים בענין שיכול להזיק ח"ו לבנ"י, וזו תהי' הכנה קרובה לביאת משיח צדקנו, שיוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

* * *

מב. הביאור בענין מצות הקהל — החידוש בדברי הגמרא²¹⁵ "אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע וכו'" (דלכאורה מפורש בקרא⁹⁸ "למען ישמעו ולמען ילמדו"), שאע"פ שהמצוה היא על היחיד (המלך²⁷¹) שצריך להקהיל²⁷² את העם²⁷³, מ"מ, מצד זה נעשה גם חיוב גברא על האנשים והנשים לקיים המצוה (של המקהיל)²⁷⁴, ע"ד שגם האשה שאין

(263) אמור כב, לב. וראה ברכות כא, ב. וש"נ.

(264) בענין זה נזכר שיש מעלה מיוחדת בזמן שאין מקדשים ע"פ הראי', שהקביעות ד"זמן שמחתנו" היא ע"פ החשבון שסידר הלל הזקן על כל הזמנים שלאח"ז עד ביאת גואל צדק — שבמשך זמן רב לפני"ז יודעים מלכתחילה אימתי יהי' "זמן שמחתנו".

(265) פ' ראה טז, יג.

(266) תהלים יט, ט. וראה תענית ל, סע"א.
 (267) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
 ועוד.

(268) בחוקתי כו, ו.
 (269) שם, יג ובתו"כ ופרש"י.
 (270) דובר גם אודות השקו"ט עם המצוה היא על המלך דוקא או על גדול שבישראל (ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 189 הערה 20. וש"נ), וגם אודות הטעם שאין עושים (זכר להקהל לאחרי חורבן ביהמ"ק — דבשלמא

אם זוהי מצות המלך, אין זה שייך בזמן הזה, אבל אם החיוב הוא על הגדול שבישראל וכיו"ב, אינו מובן מדוע אין עושים זאת בזמן הזה (ראה גם לעיל ע' ... [ו' תשרי סכ"ד]. וש"נ.
 (271) כלשון הכתוב: "הקהל את העם", ולא "יקהל כל העם".
 (272) ובכרח לומר כן, כי, אם נאמר שהמצוה היא על העם, נמצא, שיש חילוק בין "האנשים והנשים והטף", שבנוגע לאנשים ונשים המצוה היא עליהם בעצמם, ואילו בנוגע לטף המצוה היא על מביאייהם. ועכצ"ל, שהמצוה היא על המלך שצריך להקהיל את העם, ואילו בנוגע לעם — אין חיוב, אלא מי שלא בא, הפסיד ענין גדול כו'.
 (273) ועפ"ז יש לתווח בין הדעות שזוהי מצוה על המלך או שזוהי מצוה על כל אחד מישראל (הדעות בזה — ראה לקו"ש שבפנים ע' 367) — שמצד החיוב על המלך נעשה גם חיוב על כל אחד מישראל.

הבריאה, שזהו"ע דבראשית, ב' ראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית²⁵² — היא (לא כ"כ בלימוד סוגיא בתורה, כמו) בהנהגה בעניני הרשות באופן ש"בכל דרכיך דעהו"²⁰, שעל זה אמרו רז"ל²⁵³ שזוהי "פרשה קטנה שכמה גופי תורה תלויין בה", ובלשון הרמב"ם בהל' דעות²⁵⁴: "החכם .. צריך שיהי' ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו וכו'"; ועד"ז בנוגע לתורה ש"היא חכמתכם ובינתכם"⁶⁹, שענין זה ניכר בעיקר בעניני הרשות.

ויש להוסיף בנוגע לפעולת התורה בעולם, שיש בזה עילוי גם לגבי פעולת התפלה — כפי שמצינו ב' אופני פעולה הנ"ל בש"ס ובוזהר — שבנוגע לתפלה איתא בגמרא²⁵⁵ ש"שלחו לחוני המעגל, התפלל וירדו גשמים, התפלל ולא ירדו גשמים, עג עוגה ועמד בתוכה וכו' התחילו גשמים מנטפין וכו'", ורק בסופו של דבר "ירדו כתיקנן"; ואילו בנוגע לתורה איתא בזהר²⁵⁶ שכאשר "איצטריך עלמא למיטרא" אמר ר"ש תורה על הפסוק²⁵⁷ "הנה מה טוב ומה נעים וגו'", ומיד ירדו גשמים כו'.

ושני סיפורים הנ"ל מהווים הוראה בנוגע לאופן ההנהגה במצב דומה, לאחר שהיתה בזה ה"פתיחה"⁸⁹ ע"י גדולי ישראל בזמנם.

מא. וע"פ מ"ש²⁵⁸ "אעלה את ירושלים על ראש שמחתי", ובפרט בנוגע לתורה, שעלי' נאמר²⁵⁹ "כי מציון תצא תורה וגו'" — הנה לכל לראש צריכה להיות פעולת התורה בנוגע לארץ ישראל:

ובהקדים — שבנוגע ל"הקהל" הסדר הוא שלאחרי שהמלך קורא פרשיות התורה, "מוסיף שבע ברכות ואלו הן .. שביעית מתחנן ומתפלל בה כפי מה שהוא יכול, וחותרם בה הושע ה' את עמך ישראל שעמך צריכין להושע כו"²⁶⁰.

ואם צריך לעזור לכל אחד מישראל בכל מקום שהוא — עאכו"כ שצריך לעזור לרבים מישראל, ובארץ ישראל, ובפרט כשנמצאים במעמד ומצב ד"נכרים שצרו על עיירות ישראל²⁶¹ (כלשון רבינו הזקן²⁶²).

ובכן: בעמדנו במעמד ומצב של "הקהל", שמתאספים עשרה

(252) פרש"י ורמב"ן ריש פרשתנו.	(258) שם קלז, ו.
(253) ברכות סג, א.	(259) ישעי' ב, ג.
(254) רפ"ה.	(260) רמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה"ד.
(255) תענית כג, א.	(261) כנראה בהמשך למלחמת יום הכיפורים (המו"ל).
(256) ח"ג נט, ריש ע"ב.	(262) שו"ע או"ח סשכ"ט ס"ו. וש"נ.
(257) תהלים קלג, א.	

שם עד עולם" תלוי בכך שבילדותו מתמסרת אמו לחינוכו; וככל סיפורי התורה — ובפרט סיפור בנוגע לחנה שמהנהגתה למדים "כמה הלכתא גברותא"²²⁵, אפילו מפרט קטן, ועאכו"כ מענין עיקרי כזה — הרי זו הוראה שנוגעת לכל נשי ישראל, עד כמה עליהן להתמסר לגידול וחינוך הילדים.

ויש להעיר על כך, שלדאבוננו, הנה דוקא במדינה זו נעשית ההנהגה אצל כו"כ נשים להזניח את גידול וחינוך הילדים — להשאיר אותם אצל "בייבי-סיטער" וכו"ב, ולכל היותר מסתפקים בכך שמכינים להם דבר מאכל ומשקה ושולחים אותם לבית-ספר פרטי, "חדר" וכו' — כדי שיוכלו לעסוק בענינים אחרים, כמו עסקנות ציבורית, לרוץ להשתתף באסיפות ולשאת נאומים וכו'²²⁶, ושוכחות שתפקידן העיקרי הוא להתמסר לגידול וחינוך הילדים, וכאמור, "עד יגמל הנער .. ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם".

ואח"כ מתפלאים על כך שגדל ילד ש"אומר²²⁷ לאביו ולאמו לא ראינו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע"!!!

איך הגיע עם קדוש וטהור למעמד ומצב של קשיים חמורים עם הדור הצעיר כפי שקורה בדור זה?! — ואף שתמיד אמרו שבדור הקודם ה' מעמד ומצב טוב יותר, "פרימער וכו'", אבל לאחרונה הורע המצב באופן שבאין ערוך!...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר:) בשמח"ת אפשר לדבר על זה, כידוע הפתגם⁹⁵: "שמחת תורה שאדט ניט".

ויש להוסיף ולהעיר, שגם כשמדובר אודות אשה שסיימה לגדל ולחנך את ילדי', והיא כבר מזמן סבתא... יכולה וצריכה גם היא לעסוק בלהט ("קאָכן זיך") בחינוך הנכדים, ועי"ז תפעל עליהם יותר ממה שיקראו בספרים וישמעו מחבריהם כו'.

לח. ויה"ר שההוראה הנ"ל תומשך על כל השנה כולה, להסביר לכל אשה בישראל גודל האחריות והזכות שיש לה בחינוך הילדים, להבטיח ש"כל רואיהם יכירום כי הם זרע בך ה'".

ובזכותן של נשי ישראל "יכלו כל הנשמות שבגוף" ויבוא "בן דוד"²²⁸ — מלך המשיח, שיהי' ה"שליח .. להשמיע דברי הא-ל"¹⁰¹

(225) ברכות לא, סע"א.	הכנסת, ודורות שיתנו להם "עליות" וכו'.
(226) כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר גם	(227) ברכה לג, ט.
אודות נשים שמתערכות בעניני הנהגת בית	(228) יבמות סב, סע"א. וש"נ.

בקריאת פרשיות התורה במעמד דהקהל, לאחרי ש"יכנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל" (כפי שמדייק הרמב"ם¹⁷¹ בסדר זה דוקא²²⁹).

ונזכה ללמוד תורה מפיו של משיח, ועד לקיום היעוד²³⁰ "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

* * *

לט. מיד לאחרי שמסיימים את התורה בשמח"ת, מתחילים לקרוא פרשת בראשית, כנוסח ה"רשות לחתן בראשית": "מתכפיץ התחלה להשלמה", ומהטעמים בזה, לפי שנעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן²³¹ (שיש בזה כמה ענינים, אבל לכל לראש — אין ענין יוצא מידי פשוטו). ובהדגשה יתירה בקביעות שנה זו, שמיד ב"אסרו חג" של שמח"ת קורין פרשת בראשית כולה.

ויש לכאר הקשר בין שמח"ת עם פרשת בראשית שבה מדובר אודות בריאת שמים וארץ — דלכאורה, היו"ט דשמח"ת קשור עם לימוד והבנת התורה, ומה שייך ענין זה לבריאת שמים וארץ?

ונקודת הביאור בזה — שאע"פ שבריאת שמים וארץ היתה ע"י עשרה מאמרות²³², ואילו מתן תורה שהי' לאחרי כ"ו דורות קשור עם עשרת הדברות, הרי ידוע שעשרה המאמרות ועשרת הדברות מכוונים זה כנגד זה²³³, וע"י עשה"ד (תורה) נעשה קיום ותוקף בעשרה המאמרות (עולם), כמובן מדברי הגמרא²³⁴ בפירושו הכתוב²³⁵ "ארץ יראה ושקטה", "בתחילה יראה ולבסוף שקטה". דאמר ריש לקיש מאי דכתיב²³⁶ ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה"א יתירה (הששי, משמע הששי המיוחד במקום אחר) למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו כו"ו (והיינו, שויהי ערב ויהי בקר של גמר בראשית תלוי ביום הששי, והוא ששי בסיון, שנחנה בו תורה).

מ. ובפרטיות יותר:

אמרו רז"ל²³⁷ "כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו". ומזה מובן, שכאשר יהודי מסיים את כל התורה בשמח"ת, וחוזר ומתחיל

(229) ראה גם
 (230) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם הל'
 מלכים בסופן.
 (231) ספר יצירה פ"א מ"ז.
 (232) אבות רפ"ה.
 (233) ראה זח"ג יא, ב.
 (234) שבת פח, א (ובפרש"י).
 (235) תהלים עו, ט.
 (236) פרשתנו א, לא.
 (237) תדבאר רפ"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.

עוה"פ מחדש מהתחלת התורה וקורא "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ועד לסיום הקריאה בשמח"ת: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"²³⁸, ומזה באים ליום השבת: "ויכולו השמים והארץ וגו'" עד "אשר ברא אלקים לעשות"²³⁹, "לתקן"²⁴⁰ (שע"י) "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית"²⁴¹ — אזי גם הקב"ה קורא פסוקים אלו, וכיון שדיברו של הקב"ה חשיב מעשה²⁴², "כי הוא אמר ויהי"²⁴³, אזי נעשים "שמים חדשים וארץ חדשה"²⁴⁴.

ונמצא, שע"י שיהודי מתקשר עם התורה, אזי נעשה בעה"ב על העולם, כמארז"ל²⁴⁵ על הפסוק²⁴⁶ "לא-ל גומר עליי", שע"י פס"ד בתורה נעשה שינוי בעולם — "בתולי חוזרין", ועד שיש בכחו לבנות "שמים חדשים וארץ חדשה".

ולא עוד אלא שהתכלית של התורה היא לפעול בעולם דוקא:

ויובן ע"פ המבואר בסוגיא דמ"ת²⁴⁷ "בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו, אמר להן, לקבל תורה בא, אמרו לפניו, חמודה גנוזה שגנוזה לך. אתה מבקש ליתנה לבשר ודם. תנה הודך על השמים²⁴⁸, אמר לו הקב"ה למשה, החזיר להן תשובה. אמר להן למצרים ירדתם. יצר הרע יש ביניכם וכו'", והיינו, שהתכלית של התורה היא לפעול דוקא בעולם שבו ישנו הענין של ירידה למצרים ויצה"ר וכו'.

וזהו גם מה ש"אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה"²⁴⁹ — דלכאורה אינו מובן מהו הצורך שדוקא משה ישיב להם — שגם המענה על טענת המלאכים צריך לבוא מ"ילוד אשה" דוקא, כיון שהתורה "לא בשמים היא"²⁵⁰, אלא בארץ דוקא, שעל זה אמרו רז"ל²⁵¹ "למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה" — "רצתה" דייקא, שמזה מוכח שעדיין לא עשתה זאת, וצריך לפעול בה "לעשות רצון קונה".

ולכן, תכלית השלימות של התורה וישראל — שזוהי תכלית

(238) שם, לא.
 (239) שם ב, ג.
 (240) ראה ב"ר פי"א, ו.
 (241) שבת קיט, ריש ע"ב.
 (242) ראה שבת שם. ב"ר פי"ג, ב. פמ"ד,
 כב.
 (243) תהלים לג, ט.
 (244) ישע"י סה, יז.
 (245) ירושלמי כתובות פ"ב ה"א. וש"נ.
 (246) תהלים נו, ג.
 (247) שבת פח, ב ואילך.
 (248) שם ח, ב.
 (249) ראה גם סה"מ תש"ו ע' 108. תו"מ
 ח"ח ס"ע 225 ואילך.
 (250) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.
 (251) ב"ר פ"ה, ח.